

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Історичний факультет
Кафедра історії України

СИЛАБУС
навчальної дисципліни «Історія України: новітній час»

Спеціальність 014 Середня освіта (історія)
Спеціальність 032 Історія та археологія
Освітня програма – Середня освіта (історія)
Галузь знань 014 Освіта-педагогіка
Освітня програма – Середня освіта (історія)
Галузь знань 03 Гуманітарні науки

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Історія України (новітній час), мова викладання – українська
Викладачі	Завальнюк О.М., доктор історичних наук, професор Стецюк В. Б., кандидат історичних наук, доцент Кліщинський П. В., кандидат історичних наук, доцент

Про файл викладачів	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://uk.wikipedia.org/wiki/Завальнюк_Олександр_Михайлович 2. https://scholar.google.com.ua/citations?user=NkgtnA0AAAAAJ&hl=uk 3. http://irbis-nbuv.gov.ua/ASUA/0005941 4. http://science.kpnu.edu.ua/zavalnyuk/ 5. http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/handle/123456789/53/browse?type=author&value=Завальнюк%2C+Олександр+Михайлович 6. http://esu.com.ua/search_articles.php?id=15011 7. http://logos-ukraine.com.ua/dpu/dpu36.html 8. http://www.ecatalog.name/x/x/x?LNG=&Z21ID=&I21DBN=GIBU_PRINT&P21DBN=GIBU&S21STN=1&S21REF=8 ИХАЙЛОВИЧ 9. http://liber.onu.edu.ua/opacunicode/index.php?url=/notices/index/IdNotice:157137/Source:default <p>http://histua.kpnu.edu.ua/vadym-borysovyeh-stetsiuk/ http://histua.kpnu.edu.ua/klisychynskiy-pavlo-volodymyrovych/</p>
E-mail:	olexandr_zavalniuk@ukr.net steciukvad82@gmail.com
Сторінка курсу в MOODLE	: https://moodle.kpnu.edu.ua/user/index.php?id=1715
Консультації	Групові консультації проводяться щотижня за графіком кафедри, індивідуальні – в другій половині всіх робочих днів

2. Анотація до курсу

Сучасний етап політичного, економічного і культурного життя українського суспільства у великій мірі опирається на досвід, набутий упродовж попередніх історичних періодів розвитку країни. Чимало позитивних і трагічних уроків, отриманих нашим народом, мають важливе значення для формування ефективної національної політики в умовах глобалізації світової економіки, усіляких внутрішніх і зовнішніх викликів, посилення нестабільності у низці регіонів світу тощо. Тож вивчення новітньої історії України має незаперечне значення для належного сприймання подій і фактів минулого, їх об'єктивної оцінки, формування національної ідентичності українців і патріотичних почуттів до своєї нації, історії, культури, розуміння необхідності захисту державного суверенітету та територіальної цілісності країни, а також дає змогу з'ясувати роль об'єктивних передумов та суб'єктивного фактора у історичному розвитку.

Об'єктивне, неупереджене вивчення новітньої доби історії України майбутніми бакалаврами забезпечується наявністю добротної навчальної і наукової літератури, підготовленої і виданої після проголошення державної незалежності країни і базується на принципах, визнаних світовою науковою спільнотою.

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія України: новітній час» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки освітнього ступеня «бакалавр» спеціальностей 014 Середня освіта (історія), 032 Історія та археологія за освітньо-професійними програмами Середня освіта (Історія), Гуманітарні науки.

На вивчення курсу відводиться 180 годин (6 кредитів ECTS). В ході лекційних і семінарських занять, консультацій, індивідуальної та самостійної роботи студентів, на основі сучасної методології, новітніх досягнень вітчизняної і зарубіжної науки та під час ознайомлення з найновішими дослідженнями історії українського народу у ХХ – на початку ХХІ ст. передбачено формування цілісних, системних, ґрунтовних знань і чіткого розуміння й об'єктивних уявлень кожним майбутнім фахівцем усіх періодів історичного розвитку країни (українських земель) у новітню добу.

Курс «Історія України: новітній час» має взаємозв'язок з іншими навчальними дисциплінами навчального плану підготовки фахівців, зокрема, з історією окремих регіонів, історіографією історії України, новітньою історією країн Європи і Америки, політологією.

Програма та завдання навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Вступ. Україна в добу війн і революцій..
2. Україна в 20-23-ті роки ХХ ст.
3. Україна напередодні та в роки Другої світової війни.
4. Україна в роки системної кризи радянського ладу та суверенізації республік (1946-1991); Україна в добу незалежності;

3. Мета та цілі курсу

Мета викладання навчальної дисципліни «Історія України (новітній час)» полягає у формуванні у студентів-четвертокурсників історичного факультету (денна форма навчання) цілісних, системних знань і глибокого розуміння складних і часто суперечливих політичних, державотворчих, соціально-економічних і культурних процесів різних періодів новітньої доби історії країни на основі опрацювання опублікованих історичних джерел і наукових праць сучасних українських і зарубіжних дослідників.

Засвоєння фактів, основних положень і висновків з усіх пропонованих тем дає можливість достатньо глибоко розібратися у тих історичних випробуваннях та викликах, які пережив український народ за імперської і радянської доби, а також процесах творення власної державності і переходу до повноправного сучасного державного існування, суб'єктності у міжнародних відносинах, багатоаспектного розвитку незалежної України у складних внутрішніх і зовнішніх політичних умовах, зокрема протистоянні військовій агресії Росії і анексії частини української території.

Основними завданнями вивчення новітньої доби історії України є:

- донесення до студентів поняття предмету, періодизації історичного шляху, найбільш важливих складових, мети і завдань вивчення цієї дисципліни;

- засвоєння здобувачами вищої освіти основних теоретичних положень та вузлових проблем історичного шляху українського народу в ХХ-ХХІ ст.;

- вивчення особливостей складних і суперечливих історичних явищ та процесів за більш як 100 останніх років, найбільш важливих здобутків та формування на цій основі патріотичних переконань майбутніх кваліфікованих фахівців, зокрема поваги до українського народу, засвоєних ним загальнолюдських цінностей;

- окреслити і розкрити сутність найбільш важливих внутрішніх і зовнішніх чинників, які в різні історичні періоди забезпечували, стримували чи перешкоджали розвитку українського суспільства, позначаючись на його становищі;

- домогтися засвоєння студентами основного конкретно-історичного матеріалу та внеску сучасних українських дослідників у його узагальнення, систематизацію та осмислення;

- розкрити роль найбільш відомих історичних діячів та інтелігенції у процесі розвитку українського народу, забезпеченні його державності, просуванні до європейських стандартів життя, підвищенні культурного рівня;

- з'ясувати і засвоїти основний понятійний і термінологічний апарат, на якому базується навчальна дисципліна;

- ознайомити молодь з теоретичними та методичними принципами пошуку, вивчення і використання історичних джерел в освітньому процесі з дисципліни.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- загальні закономірності розвитку народу України та їхню специфіку у новітню історичну добу; базові тренди поступу українського суспільства в ХХІ ст.;

- основні історичні події і факти, їх просторовий і хронологічний вимір, внесок видатних політичних, державних, військових, науково-культурних діячів у становлення, захист і розвиток української політичної нації;

- особливості сучасного періоду національного державотворення, вирішення складних соціально-економічних, політичних, демографічних і культурно-освітніх проблем в контексті існування незалежної Української держави, особливо воєнного протистояння на Сході України і захисту національного суверенітету, права на реалізацію європейського вектора розвитку;

- підручники, посібники, довідники та основну монографічну літературу з навчального курсу, особливості навчальних видань;
- понятійний апарат.

Вміти:

– синтезувати набуті знання у цілісну систему пізнання подієвої історії українського народу з часу Першої світової війни до наших днів, що збагатить професійну культуру майбутніх фахівців;

– застосовувати отримані знання з навчальної дисципліни у повсякденній діяльності для розуміння місця зазначеного новітнього періоду історії України у загальному шляху українців, для збагачення власного історичного світогляду як ґрунтовної основи майбутньої професійної діяльності у загальноосвітніх, перед вищих і вищих закладах освіти, наукових і музейних установах;

– самостійно осмислювати доцільність і зміст різних політичних програм, законів України тощо щодо реформування державного і суспільного життя сучасних українців;

– з'ясовувати сприяючі/не сприяючі історичні чинники політичного, соціального і економічного розвитку країни, давати їм належну наукову оцінку;

– встановлювати взаємозв'язки між державною політикою та інтересами різних соціальних груп населення, національними меншинами в контексті забезпечення стабільності українського суспільства, досягнення вищих стандартів життя;

– узагальнювати досвід вивчення політичних, економічних та освітніх реформ, формулювати уроки для наступних поколінь українців;

– оволодіти науково-термінологічними означеннями, поняттями, правильним підходом до їхнього використання;

– з'ясовувати роль політичного класу, суспільних сил, громадянських інституцій в розбудові і захисті незалежної, суверенної України;

– застосовувати комплексний і частковий науковий підхід до оцінки історичних процесів і явищ;

– працювати з історичними картами.

4. Формат курсу

Навчальний курс «Історія України: новітній час» - стандартний, є органічною частиною обов'язкового компоненту нормативних навчальних дисциплін професійної підготовки. Його обсяг - 180 годин (6 кредитів), в тому числі 38 годин лекцій, 34 години семінарських занять і 108 годин самостійної роботи студентів для денної форми навчання.

5. Результати навчання

Перелік компетентностей, здобуття яких гарантуватиме вивчення дисципліни

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері історії та культури України та у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов
Загальні компетентності	<p>ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 2. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК 3. Здатність працювати в команді.</p> <p>ЗК 4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 5. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.</p> <p>ЗК 7. Здатність до усної та письмової професійної комунікації державною та іноземною мовами.</p> <p>ЗК 8. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.</p> <p>ЗК 9. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 10. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК 11. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК 12. Здатність до креативного та критичного мислення.</p> <p>ЗК 13. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК 14. Навички міжособистісної взаємодії.</p> <p>ЗК 15. Здатність виявляти ініціативу та підприємливість.</p> <p>ЗК 16. Здатність свідомо та соціально-відповідально діяти на основі етичних міркувань.</p> <p>ЗК 17. Готовність до усного і письмового спілкування в економічно-діловій сфері українською мовою.</p> <p>ЗК 18. Готовність до узагальнення знань та умінь, здатність застосовувати їх на практиці.</p> <p>ЗК 19. Здатність діяти на основі етичних міркувань.</p> <p>ЗК 20. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.</p> <p>ЗК 21. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.</p>
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<p>ФК 1. Розуміння місця і ролі історії та культури для подальшого розвитку сучасної наукової і освітньої сфери України, підвищення рівня історичної свідомості громадян.</p> <p>ФК 2. наявність глибоких знань з історії України, оперування основними подіями, фактами, процесами, уміння розглядати їх у логічному взаємозв'язку, робити відповідні висновки.</p>

	<p>ФК 3. Усвідомлення зав'язків між теперішніми подіями та минулими процесами.</p> <p>ФК 4. Уміння ведення пошуку документів з теми, працювати з джерелами.</p>
	<p>ФК 5. Оволодіння науково-термінологічними означеннями, поняттями, правильний підхід до їхнього використання.</p> <p>ФК 6. Досвід самостійної предметної діяльності – навчально-пізнавальної, аналітичної, синтетичної.</p> <p>ФК 7. Здатність адекватно сприймати, розуміти, оцінювати і відтворювати історичний матеріал.</p> <p>ФК 8. Навички красномовства.</p> <p>ФК 9. Уміння наводити переконливі аргументи в процесі обміну думками</p>

Прогнозовані результати вивчення навчального курсу:

- отримання творчо-критичного мислення, творчо використовувати різні теорії і досвід (вітчизняний, зарубіжний) у процесі вирішення соціальних і професійних завдань;
- навички опрацювання документальних, статистичних і мемуарних джерел, критичного оцінювання їх та використання при вирішенні освітніх та науково-дослідних завдань;
- засвоєння основних результатів праць українських істориків з проблем, які входять до переліку новітньої історії України;
- володіння фактичним матеріалом про основні події і факти новітньої доби історії України, вміння оцінювати діяльність найбільш значущих історичних діячів, борців за волю України, які залишили яскравий та помітний слід в розвитку українського народу ХХ ст.;
- оперувати основними подіями, фактами, які розкривають різні процеси новітньої історії України, для обґрунтування суджень в ході розгляду конкретних наукових питань та дискусій як у студентській аудиторії, так і в ході секційної роботи тематичних наукових конференцій, в ході аналізу монографічної літератури, іншої наукової продукції;

- виявляти спільні та відмінні риси історичному розвитку України та інших країн Європи; – аргументовано, на основі історичних фактів, обстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему;
- виділяти теоретичні та практичні цінності з духовного і матеріального надбання культури українського народу;
- робити чіткі, об'єктивні та науково умотивовані висновки про еволюцію української державності та культури від часу її виникнення і до початку XXI століття;
- володіти понятійним апаратом та історичною картою.

6. Обсяг і ознаки курсу

Подати інформацію з робочої програми навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік навчання	четвертий /2019-2020	
Семестр вивчення	сьомий, восьмий	
Кількість кредитів ЄКТС	6	
Загальний обсяг годин	180 год.	
Кількість годин навчальних занять	72 год. (ОПП Сер. осв.(Істор.та правоз.), 74 год. (інші)	
Лекційні заняття	38 год. (ОПП Сер. осв. (Істор. та правозн), 40 год. (інші)	
Практичні заняття	0 год.	
Семінарські заняття	34 год.	
Лабораторні заняття	0 год.	
Самостійна та індивідуальна робота	108 год. (ОПП Сер. осв.(Іст.): 106 год. - інші	

Форма підсумкового контролю	екзамен	
-----------------------------	---------	--

7. Пререквізити курсу

Передумови для вивчення дисципліни – навчальний процес опирається на базові знання з шкільного курсу «Історії України». Організація роботи студентів передбачає формування поняттєво-категоріального масиву інформації з кожної теми, на контрольні питання та самостійні завдання, роботу з науковою та документальною літературою, а також розв'язання проблемних навчальних ситуацій.

8. Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загальноновживаних програм і операційних систем.

9. Політики курсу

Вивчення навчального курсу «Історія України: новітній час» здійснюється на лекційних і практичних заняттях, які є обов'язковими для кожного студента. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати лекції та інші заняття. В разі пропуску аудиторних занять, студенти отримують від викладача відповідні консультації та вивчають пропущені теми самостійно і особисто відповідають на кожне з них в усній чи письмовій формі, після чого в журналі робляться відповідні записи. Крім того, передбачено практику періодичного індивідуального і перехресного усного опитування, виконання письмових контрольних робіт; практичних, індивідуальних і самостійних завдань тощо. При цьому робиться акцент на дотриманні студентами професійної етики, наукової доброчесності і недопущення будь-якого прояву плагіату, фальсифікації, фабрикації. Очікується, що письмові відповіді на поставлені запитання будуть самостійними, оригінальними, наповненими добротними персональними судженнями і правильними висновками. Виявлення ознак академічної не доброчесності (списування) в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем.

Викладач особисто подає приклад дотримання академічної доброчесності, націлює на це студентів за допомогою: а) посилань на літературу і джерела інформації; б) дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; в) надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну науково-педагогічну діяльність; г) контролю за дотриманням академічної доброчесності; д) виключно об'єктивного оцінювання результатів навчання.

Особлива увага приділяється методичному забезпеченню за допомогою опорних лекцій, посібників, методичних рекомендацій, надання списку рекомендованої літератури, в тому числі надання доступу до електронної бази даних кафедри, використання мультимедійних презентацій, довідково-інформаційних інтернет-джерел. Уся література, яку студенти не можуть знайти самостійно, буде

надана викладачем виключно в освітніх цілях, без права її передачі третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

Схема

к
у
р
с
у

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<i>Змістовний модуль 1. Вступ. Україна в добу війн і революцій</i>												
Тема 1. Вступ. Новітня історія України як навчальна дисципліна	6	2				4						
Тема 2. Українські землі у Першій світовій війні	6		2			4						

Тема 3. Україна в добу Центральної Ради	10	4	2			4						
Тема 4. Українська держава гетьмана Павла Скоропадського	8	2	2			6						
Тема 5. Українська Народна Республіка за Директорії	10	2	2			6						
Тема 6. Західно -Українська Народна Республіка	8		2			6						
Тема 7. Створення комуністичного режиму в Україні	8		2			6						
Разом за змістовним модулем 1	58	10	12			36						
<i>Змістовний модуль 2. Україна в 20-30-ті роки ХХ ст.</i>												
Тема 1. Нова економічна політика в УСРР	6	2				4						
Тема 2. Суспільно-політичне життя в умовах непу	2	2				Крім ОПІ Сер. осв. (іст. та прав)						

Тема 3. Індустріалізація УСРР	6	2				4						
Тема 4. Колективізація сільського господарства України.	6	2				4						
Тема 5. Утворення СРСР. Статус України в складі Радянського Союзу	4					4						
Тема 6. Національно-культурна політика більшовиків	6					6 (ОПП Сер. осв. (іст. та прав.) (4 – інші)						
Тема 7. Голодомор 1932-1933 рр.: величезна трагедія українського села	6		2			4						
Тема 8. Суспільно-політичні процеси в радянській Україні. Масові репресії.	6	2				4						
Тема 9. Західноукраїнські землі у Міжвоєнний період	6					6						
Разом за змістовим модулем 2	46 (ОПП Сер. осв. (Іст. та прав), 48 (інші)	8 (10)	2			36 (ОПП Сер. осв. (Іст. та прав.) (34 -						

						інші)						
<i>Змістовий модуль 3. Україна напередодні і в період Другої світової війни</i>												
Тема 1. Україна напередодні та на початковому етапі Другої світової війни	6	2				4						
Тема 2. Початок німецько-радянської війни. Бойові дії на Території України у 1941-1944 рр.	12		6			6						
Тема 3. Окупаційний режим Німеччини та її союзників в Україні	8	2				6						
Тема 4. Радянський партизанський рух і комуністичне підпілля	8	2				6						
Тема 5. Український національний рух в роки Другої світової війни	8	2				6						
Тема 6. Україна у 1941-1945 рр.: влада і суспільство	6	2				4						
Тема 7. Внесок України у перемогу над нацизмом	6					6						
Разом за змістовим модулем 3	54	10	6			38						
<i>Змістовий модуль 4. Україна в роки системної кризи радянського ладу та суверенізації республік (1946-1991)</i>												
Тема 1. Україна у завершальну добу сталінізму (1945-1953)	6		2			4						
Тема 2. Голодомор в Україні 1946-1947 рр.	6		2			4						
Тема 3. Україна за керівництва Микити Хрущова	6	2				4						
Тема 4. Україна в добу «застою»	7	2				5						

Тема 5. Дисидентський рух в Україні	6		2			4						
Тема 6. Україна в період перебудови Михайла Горбачова	6	2				4						
Тема 7. Україна напередодні суверенізації	5					5						
Разом за змістовим модулем 4	42	6	6			30						
<i>Змістовий модуль 5. Україна в добу незалежності</i>												
Тема 1. Проголошення незалежності. Україна за президентства Леоніда Кравчука і Леоніда Кучми	10	2				8						
Тема 2. Утвердження незалежної України. Президентство Віктора Ющенка і Віктора Януковича	12					12						
Тема 3. Євромайдан і революція гідності. Президентство Петра Порошенка. Анексія Кримського п-ва і війна на Донбасі	16	2	2			12						
Тема 4. 2019 рік: початок президентства Володимира Зеленського. Спроби виведення України з кризи	10					10						
Разом за змістовим модулем	48	4	2			42						
Усього годин	180	38 (40)	34			108 (106)						
ІНДЗ			-	-	-	-						
Усього годин	180	38 (40)	34			108 (106)						

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Рекомендована література

Основна

1. Бойко О. Д. Нариси з новітньої історії України (1985-1991 рр.): Навч. посіб. Київ: Кондор, 2004. 357 с.
2. Бойко О. Новітня історія України (2014-2019 рр.): навч. посіб. Київ: ВЦ «Академія», 2020. 160 с.
3. Гунчак Т. Україна: ХХ століття. Київ: Дніпро, 2005. 384 с.
4. Історія України: нове бачення: У 2 т. / Під ред. В.А.Смолія. Київ.: Україна, 1996. 494 с.
5. Історія України: Новітня доба: навч. посібник / [В.М.Литвин, В.Ф.Колесник, А.Г.Слюсаренко та ін.]; за ред. В.М.Литвина. Київ.: Академвидав, 2012. – 480 с.
6. Калініченко В.В., Ри балка І.К. Історія України. Ч.ІІІ: 1917-2003: Підручник для історичних факультетів вищих навчальних закладів. Харків: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2004. 628 с.
7. Кондратюк К. Новітня історія України. 1914-1945 рр.: Навч. посібник / К.Кондратюк. Львів: Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 262 с.
8. Коріненко П.С., Фаргушняк А.К. Курс лекцій з історії України. У чотирьох частинах. Ч.ІІІ-ІV: Новітня історія України. Тернопіль: Вид-во „Астон”, 2007. Ч.ІІІ 416 с. Ч.ІV. 400 с.
9. Кудряченко А.І., Калінічева Г.І., Костиця А.А. Політична історія України ХХ століття: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ.: МАУП, 2006. 696 с.
10. Литвин В. Історія України (у 3 томах) / В.Литвин. Київ: Вид. дім „Альтернативи”, 2005. Т.ІІІ. Кн.1. 832 с.; Кн.2. 640 с.
11. Пасічник М. С. Історія України: державницькі процеси, розвиток культури та політичні перспективи: Навчальний посібник. Київ: Знання, 2006. 735 с.
12. Русначенко А. Нариси новітньої історії України. Київ: Видавець Олег Філюк, 2014-2016. Кн. 1. 476 с. Кн.2. 716 с. Кн.3. 627 с. Кн.4. 540 с. Кн.5. 621 с.
13. Слюсаренко А.Г., Гусев В. І., Литвин В.М. та ін. Новітня історія України (1900-2000): підручник. Київ: Вища школа, 2002. 719 с.

Додаткова:

1. Баран В. К., Даниленко В. М. Україна в умовах системної кризи (1946-1980-ті рр.). Київ: Вид. лім «Альтернативи», 1999. 304 с.
2. Білас І. Репресивно-каральна система в Україні 1917-1953: Суспільно-політичний та історико-правовий аналіз: У 2 кн. Київ: Либідь-Військо України, 1994. 432 с.
3. Білоконь С. Масовий терор як засіб державного управління в СРСР. 1917-1941 рр. Вид. 2-е, випр. і доп. Київ: «ПЕНМЕН», 2017. 768 с.

4. Велика війна 1914-1918 рр. і Україна / Упоряд. Олександр Реєнт. Київ: ТОВ «Вид-во „Кліо”», 2013. 784 с.
5. Веселова О.М., Марочко В.І., Мовчан О.М. Голодомори в Україні в Україні 1921-1923, 1931-1933, 1946-1947: Злочини проти народу. Київ: Ін-т іст. Укр. НАН Укр., 2000. –265 с.
6. Відносини держави, суспільства і особи під час створення радянського ладу в Україні (1917-1938 рр.) Колективна монографія. Київ: Ін-т іст. Укр. НАН Укр., 2013. Т.1. 750 с. Т.2. 812 с.
7. Гриневич В., Гриневич Л., Колісник Р. та ін. Історія українського війська (1917-1995). Львів: Світ, 1996. 840 с.
8. Грицак Я. Нарис історії України: формування модерної української нації XIX-XX ст.. Київ: Генеза, 2000. 763 с.
9. Даниленко В.М., Касьянов Г.В., Кульчицький С.В. Сталінізм на Україні: 20-30-ті роки. Київ: Либідь, 1991. 344 с.
10. Данилюк Ю. З., Бажан О. Г. Опозиція в Ураїні (друга половина 50-х – 80-ті рр.. XX ст.). Київ: Рідний край, 2000. 616 с.
11. 25 років незалежності: нариси іторії творення нації та держави Кер. Авт.. колективу Г.В. Боряк. Київ Ніка-Центр, 2016. 796 с.
12. Дорошенко Д. Історія України 1917-1923 рр. Київ: Вид-во „Темпора”, 2002. Т.1. 320 с.:іл. Т.ІІ. 352 с.:іл.
- 13 Економічна історія України: Історико-економічне дослідження в двох томах / Гол. ред. ради – В.М.Литвин. Київ.: Ніка-Центр, 2011. Т.2. 607 с.
14. Історія українського селянства: нариси у 2-х томах. Київ: Наук. думка, 2006. Т.2. 655 с.
15. Касьянов Г. Незгодні: українська інтелігенція в русі опору 1960-1980-х років. Київ: Либідь, 1995. 224 с.
16. Коваль М.В. Україна в Другій світовій і Великій Вітчизняних війнах (19139-1945). Київ: Вид. дім «Альтернативи», 1999. 336 с.
17. Конквест Р. Жнива скорботи: Радянська колективізація і голодомор. Київ: Либідь, 1993. 384 с.
18. Кисик В. Україна і Німеччина у Другій світовій війні. Львів: НТШ, 1993. 6636 с.
19. Костюк Г. Сталінізм в Україні: Генеза і наслідки. Київ: Смолоскип, 1995. 508 с.
20. Кульчицький С. В. Україна між двома війнами (1921-1939 рр.) Київ: Вид. дім «№Альтернативи», 1999. 336 с.
21. Кульчицький С. Помаранчева революція. Київ: Генеза, 2005. 368 с.
22. Кульчицький С. Червоний виклик. Історія комунізму в Україні від його народження до загибелі. Київ: Темпора, 2013. Кн.1. 504 с. Кн.628 с. Кн.3. 388 с.
23. Кульчицький С., Якубова Л. Кримський вузол. 2-е вид. Київ: ТОВ «Вид-во „Кліо”» 2019. 496 с.
24. Кучер В. І., Потильчак О.В. Україна 1941-1944: трагедія народу за фасадом Священної війни: монографія. Київ-Біла Церква: ТОВ «Білоцерківдрук», 2011. 368 с.
25. Литвин В.М. Україна не амежі тисячоліть (1991-2000 рр.). Київ: Вид. дім «Альтернативи», 2000. 360 с.
- 26 Литвин М., Науменко К. Сталін і Західна Україна 1939-1941 рр. Київ, 2010. 80 с.

27. Маля М. Радянська трагедія: історія соціалізму в Росії 1917-1991 / [Пер. з англ. А. Д. Гриценка, П. С. Насади, З. І. Клещенко, В. П.Павленка]. Київ: Мегатайп, 2000. 608 с.
28. Нагаєвський І. Історія української держави ХХ століття. Київ: Укр. письменник, 1996. 414 с.
29. Нариси з історії дипломатії України / Під ред. В. А.Смолія. Київ: Вид. дім „Альтернативи”, 2001. 736 с.
30. Нариси Української революції 1917-1921 років. У двох книгах / [Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.]. - Київ: Наук. думка, 2011-2012. Кн.1. 390 с. Кн.2. 464 с.
31. Національне питання в Україні ХХ – початок ХХІ ст.: історичні нариси / Редрада: В. М.Литвин (голова) та ін. Київ: Ін-т іст. Укр. НАН Укр., 2012. 592 с.
32. Організація українських націоналістів і Українська Повстанська Армія. Історичні нариси / Відп. ред. С. В. Кульчицький. Київ: Наук. думка, 2005. 496 с.
33. Перепилиця Г.М. Україна-Росія: війна в умовах співіснування. Київ: Вид. дім «Стилос», 2017. 880 с.
34. Політична історія України. ХХ століття.: У 6 томах / Редкол.: І. Ф. Курас (голова) та ін. Київ.: Генеза, 2003. Т.2. 488с . Т.3. 448 с.
35. Плохий С. Остання імперія. Звнепад і крах Радянського Союзу / Пер. з англ. Я.Лебеденка, А.Сагана. Харків: Книжк. Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019. 512 с.
36. Політичний терор і тероризм в Україні ХІХ-ХХ ст.: Історичні нариси Ред. рада: В.М.Литвин (голова) та ін. –Київ: Ін-т іст. Укр. НАН Укр., 2002. 952 с.
37. Рубльов О.С., Реїнт О.П. Українські визвольні змагання 1917-1921 рр. Київ: Вид. дім «Альтенативи», 1999. 320 с.
38. Тишик Б.Й. Західно Українська Народна Республіка (1918-1923. Історія держави і права. –Львів: Тріада плюс, 2004. 392 с.
39. Україна в Другій світовій війні: погляд з ХХІ ст.. Істор. нариси. У двох книгах. / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. Київ: Наук. думка, 2010-2011. Кн1. 734 с. Кн.2. 942 с.
40. Фельшпінський Ю., Станчев М. Третя світова: Битва за Україну / Перекл. Володимира Єшкілева. Київ: Наш Формат, 2015. 408 с.
41. Якубова Л. «Русский мир» в Україні: на краю прірви. 2-е вид. Київ: ТОВ «Вид-во „Кліо»», 2018. 384 с.

Рекомендовані джерела інформації

1. Навчально-методичний комплекс дисципліни.
2. Корисні ресурси Інтернету:

http://www.nbuv.gov.ua	Бібліотека ім. В.І.Вернадського
http://www.ukrcenter.com	Український центр
http://lib.meta.ua	Бібліотека
http://www.lib.ua-ru.net	Студентська електронна бібліотека
http://www.ulif.org.ua/ulp/dict_all/	Словники України on-line

11. Система оцінювання та вимоги

Увесь навчальний курс оцінюється в 100 балів. В поточне оцінювання включається: семінарські заняття – 20 балів, модульна контрольна робота – 30 балів, самостійна робота – 5 балів, індивідуально-дослідні завдання – 5 балів. На екзамені максимальна оцінка – 40 балів.

Поточний і модульний контроль (60 балів)				Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1 (60 балів)				40 балів	100 балів
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота	Індивідуальнодослідні завдання		
20 балів	30 балів	5 балів	5 балів		

Оцінювання навчальних досягнень студентів проводиться у відповідності до таблиці шкал:

Рейтингова оцінка з кредитного модуля (навчальної дисципліни)	Підсумкова оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Підсумкова оцінка за національною шкалою	
			екзаменаційна	залікова
90-100	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	

60-66	Е (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов'язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)			

Критерії та норми оцінювання знань, умінь і навичок студентів з навчальної дисципліни „Історія та культура України” При оцінюванні рівня знань студента, відповідно до «Тимчасового Положення про рейтингову систему оцінювання навчальних досягнень студентів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка», аналізу підлягають:

- **характеристики відповіді:** цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- **якість знань** (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- **ступінь сформованості вміння поєднувати теорію і практику** під час розгляду ситуацій, практичних задач, в процесі політичної комунікації і соціалізації;
- **рівень володіння розумовими операціями:** вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;
- **досвід творчої діяльності:** вміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;
- **самостійна робота:** робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, вміння добувати інформацію з різноманітних джерел (нормативні, програмові; нормативні, преса), робота з комп'ютерною технікою, системою Internet . Дані критерії є підставою для оцінювання рівня знань, умінь і навичок студентів на навчальних заняттях за дванадцяти бальною системою:

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.

	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його, провести за зразком розрахунки; орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з окремими помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але окремі висновки не логічні, не послідовні.
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати події, ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв’язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно- дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв’язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і обґрунтувати його положення.
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить поняття, категорії, нормативні документи; формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.

Високий (творчопрофесійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, круглі столи тощо); спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Якщо студент не відпрацював пропущені навчальні заняття, не виправив оцінки 0, 1, 2, 3, отримані на навчальних заняттях, не виконав модульної контрольної роботи (МКР), завдання самостійної та індивідуальної роботи менше ніж на 60% від максимальної кількості балів, виділених на ці види робіт, він вважається таким, що має академічну заборгованість за результатами поточного контролю.

Пропущені заняття студент має обов'язково відпрацювати. За відпрацьовані лекційні заняття оцінки не ставляться, за практичні, семінарські, лабораторні, індивідуальні заняття нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

Студенту, який не виконав поточних домашніх завдань, не підготувався до навчальних занять, в журнал обліку роботи академічної групи ставиться 0 балів.

Студент, знання, уміння і навички якого на навчальних заняттях за 12-бальною шкалою оцінено від 1 до 3 балів, вважається таким, що недостатньо підготувався до цих занять і має академічну заборгованість за результатами поточного контролю. Поточну заборгованість, пов'язану з невідповідністю або недостатньою підготовленістю до навчальних занять, студент повинен ліквідувати. За ліквідацію поточної заборгованості нараховуються бали середнього (4, 5, 6), достатнього (7, 8, 9) та високого рівня (10, 11, 12).

